

Andrzej Jagodziński, Anna Żurowska, Jerzy Przeniosło

Szewna, woj. kieleckie

Informator Archeologiczny : badania 9, 266-267

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

STARE BIELSKO
woj. bielskie

patrz
wczesne średniowiecze

SZCZECIN - STARE MIASTO
Podzamcze

patrz
wczesne średniowiecze

SZEWNA
woj. kieleckie

Instytut Historii Kultury
Materialnej PAN
w Warszawie

Badania prowadzili mgr Andrzej Jagodziński,
mgr Anna Żurowska i dr Jerzy Przeniosło.
Finansował IHKM PAN. Drugi sezon badań.
Średniowieczne grodzisko stożkowe.

Zadaniem prac było sprawdzenie i weryfikacja przeprowadzanych wcześniej badań geofizycznych /metoda elektrooporowa/ oraz stwierdzenie czy obiekt ten faktycznie pełnił przypisaną mu funkcję obronną oraz określenie jego chronologii.

Wykopy archeologiczne oraz profile geoelektryczne rozmieszczono w nawiązaniu do zeszłorocznych sondaży archeologicznych tj. na linii wschód-zachód. Ubiegłoroczne sondaże zostały rozmieszczone krzyżowo na linii północ-południe i wschód-zachód, dzięki czemu został uzyskany jeden ciąg wykopów przecinających grodzisko, ze wschodu na zachód. Zostały założone cztery wykopy poczynając od zachodniej skarpy, omijając plateau, na "garbie" dwa wykopy oraz jeden na zboczu wschodnim w kierunku fosy.

W efekcie prac archeologiczno-geofizycznych, można stwierdzić, że kształt wzgórzy przystosowano do potrzeb obronnych. Następnie zostało ono otoczone z trzech stron fosą; od strony północnej wykorzystano naturalny wąwóz. Uzyskano w ten sposób jednolity ciąg fosy.

Wykopy usytuowane na samym plateau stożka, zdają się sugerować istnienie pierwszej fazy budowy, być może gwałtownie przerwanej /ślady spalenizny/. Zaobserwowane ślady trapezowatego wkopu z licznymi warstwami spalenizny mogłyby sugerować lokalizację na wschodniej części plateau drewnianej wieży /regularne ślady konstrukcji pali drewnianych/, której budowa została gwałtownie przerwana.

Zastosowanie metody geofizycznej na terenie gródka w Szewnej miało za zadanie wypróbowanie metody geofizycznej w warunkach skrajnie złego stanu zachowania trwałych elementów konstrukcji. W pierwszym etapie wykonano 14 krótkich sondowań geoelektrycznych w układzie Schlumbergera, rozrzuconych regularnie po plateau. Pozwoliło to zaobserwować /prześledzić/ wzrastające zróżnicowanie oporowe gruntu, zaobserwować je zarówno w poziomie jak i w pionie. Analiza tych sondowań pozwoliła ustalić, że występuje tu zróżnicowanie oporowe jedynie do niewielkiej głębokości rzędu 50-70 cm. Wykonano profilowanie w układzie symetrycznym, dwupoziomowym, osiowym /AB=160 i 240 cm/. Punkty profilowe zlokalizowane były co 1 metr. Jedynie profil przecinający fosę wykonano w układzie osiowym poprzecznym, w celu zweryfikowania efektu spowodowanego rzeźbą terenu.

Na podstawie otrzymanego materiału sporządzono mapę izooków dla obu poziomów, charakteryzując rozkład oporowości na dwu głębokościach. W obrębie plateau, mapa ta przedstawia wyraźnie obniżenie oporowości, położone w jego zachodniej części /profile IX-IV/. Może to być związane ze sztucznym naruszeniem gruntu, połączonym z jego przemieszczeniem. Inne formy widoczne na mapie, mogą być spowodowane również naruszeniem gruntu wkopami archeologicznymi /1974/, bądź wcześniejszymi wkopami przez "poszukiwaczy skarbów", a więc zróżnicowanie litologiczne gruntu /terenu/. Podwyższenie oporowości, rejestrowane między innymi na krawędzi plateau jest spowodowane osuszeniem gruntu, charakterystycznego dla krawędzi skarpy.

Profile przecinające fosę północno-wschodnią rejestrują na obu poziomach podwyższenie oporowości na krawędzi fosy, wskazujące na większą zawartość frakcji piaszczystej, związanej z budową fosy. Samo dno fosy rejestruje się niewielkimi obniżeniami oporności. Utwory lessowe, stanowiące podłoże obiektu, są bardzo kontrastowym środowiskiem dla badań geoelektrycznych, z uwagi na jego jednorodność oporową.

ŚWIDNICA
wój. wałbrzyskie

Wojewódzki Ośrodek
Archeologiczno-
Konserwatorski
we Wrocławiu

Badania prowadziła mgr Halina Sledzik, mgr
Czesław Lasota i mgr inż. arch. Józef Cempa.
Finansował WOAK we Wrocławiu. Pierwszy
sezon badań. Zamek /XIV-XV do XVIII w./.